

Environmentální výchova pro budoucí pedagogy a studenty příbuzných oborů

**(Environmentální výchova ve školní a mimoškolní praxi - Nové
perspektivní a alternativní proudy EV praxe)**

Pedagogická fakulta

podzim 2019

Rozsah

6x seminář 2 hodiny, 2 x 6 hod. bloková výuka v terénu. Ukončení: z (2 kredity)

Vyučující

doc. PaedDr. Hana Horká, CSc.

Mgr. Monika Janáková

Garance

doc. PaedDr. Hana Horká, CSc.

Katedra pedagogiky – Pedagogická fakulta

Dodavatelské pracoviště: Katedra pedagogiky – Pedagogická fakulta

Rozvrh

Předpoklady

Předmět je nabízen i studentům mimo mateřské obory.

Omezení zápisu do předmětu

Předmět je nabízen i studentům mimo mateřské obory.

Cíle předmětu

Kurz je reflexí nových aktuálních proudů v pedagogice, konkrétně v oblasti environmentální výchovy (dále jen EV). Bude se věnovat permakultuře a metodě HAE (Horse Assisted Education) jako dvěma cestám, jak uvést EV do školní a volnočasové praxe. Oba tyto směry

využívají a staví nejen na zážitkovém modelování ekologických vztahů a poznatkovém rozvíjení v této předmětné oblasti. Důraz je kladen i na formování klíčových kompetencí směrem k pozitivnímu environmentálnímu jednání a na rozvoj samostatné a tvořivě přemýšlející osobnosti jedince schopného řešit problémy. Klíčové je komplexní pochopení vztahů a propojenosti mezi člověkem a životním prostředím, kulturou a přírodou. Oba směry se snaží vyučovat v terénu pod širým nebem a vést člověka ke kritickému myšlení, úctě k přírodnímu i kulturnímu dědictví, myšlení v souvislostech, rozvoji ekologické (ale i obecně lidské) etiky a zodpovědnosti, sociální a komunikační schopnosti a schopnosti kolektivní spolupráce.

Navazuje, prohlubuje a zobecňuje poznatky a zkušenosti studujících z různých oborů. Reaguje na nové poznatky o problematice a pokouší se je integrovat a zhodnotit pro školní praxi. Posláním je iniciovat, podporovat a rozvíjet profesní vědění a jednání budoucích učitelů v rámci biofilní orientace. Zabývá se nejen environmentálními hodnotami a výchovou, ale svým tématem patří do široké problematiky vztahu mezi přírodou a kulturou. Předmět je vystaven ze dvou částí. První část je věnovaná permakultuře jako novému trendu v oblasti environmentální výchovy. Druhá část bude probíhat blokově a bude se věnovat aplikaci získaných poznatků v terénu a také v praktickém ověření si práce se zvířaty (konkrétně Horse Asisted Education) v rámci environmentální výchovy.

Výstupy z učení

Po absolvování kurzu student je schopen:

- s porozuměním používat základní odbornou terminologii vztahující se k dané problematice;
- popsat základní přístupy k práci s koňmi z pohledu jejich pedagogického potenciálu;
- umět začlenit tyto nové a perspektivní možnosti práce do EV v rámci školní i mimoškolní praxe.
- umět popsat, co je to permakultura a jak ji lze začlenění do pedagogiky a environmentální výchovy;
- umět popsat, co je to HAE umět začlenit práci se zvířaty (konkrétně koňmi) do své pedagogické praxe, mj. do praxe environmentální výchovy;
- Vytvořit a naplánovat vícedenní výukový program;

Osnova

Hlavní témata (osnova):

- 1. Představení permakultury, její principy a etický základ.

Klíčové pojmy: permakultura, etika, permakulturní principy.

Cílem semináře je přispět k tomu, aby student získal základní představu o permakultuře.

- 2. Permakultura na poli pedagogiky – Děti v permakultuře.

Klíčové pojmy: permakultura, děti, pedagogika, permakulturní design.

Cílem semináře je ukázat možnosti zapojení permakulturních principů do výuky a představení „permakulturního kurikula pro děti v permakultuře“ (zahrnuje šest okruhů: Představení permakultury; Živá příroda; Design; Produkce potravy; Struktury; stavby a využívání zdrojů; Sociální permakultura).

- 3. Permakulturní aktivity pro MŠ v rámci permakulturního kurikula.

Klíčové pojmy: permakulturní kurikulum.

Cílem je ukázat, jak lze rozvinout šest základních okruhů permakulturního kurikula do podtémat a praktické aktivity s nimi související.

- 4. Permakulturní aktivity pro ZŠ v rámci permakulturního kurikula.

Klíčové pojmy: permakulturní kurikulum.

Cílem je ukázat, jak lze rozvinout šest základních okruhů permakulturního kurikula do podtémat a praktické aktivity s nimi související.

- 5. Permakulturní výukový program.

Klíčové pojmy: výukový program, permakultura.

Cílem semináře je inspirovat studenty jak vytvořit permakulturní program v rámci školy, tábora nebo kroužku.

- 6. Permakultura a její možnosti v oblasti společného vzdělávání (inkluze):

Klíčové pojmy: společné vzdělávání, permakultura.

Cílem semináře je přispět k tomu, aby student získal poznatky k tomu, co konkrétně může permakultura přinést do oblasti inkluzivního vzdělávání.

- Kůň v pedagogické praxi: Blok I.:

Klíčové pojmy: Horse Assisted Education, environmentální výchova.

Cílem je představit studentům metodu Horse Assisted Education a další metody „edukace s asistencí koní“ (Horse Assisted Education, Horse like Mirror). Dále ukázat edukační potenciál koně, mj. v oblasti environmentální výchovy.

- Kůň v pedagogické praxi: Blok II.:

- Kůň v pedagogické praxi: Blok III.:

Co nám může přinést v oblasti praktické EV: Následuj moudrost koně- možnosti a limity využití koní v pedagogické praxi. Metody typu HLM a HAE a jejich možnosti v oblasti EV

(nejde o způsoby učení se jízdě na koni, nýbrž o způsob práce se zvířetem „ze země“, kdy zvíře funguje jako katalyzátor zpětné vazby, zrcadlo osobnosti a prostředník mezi kulturním světem člověka a přírody).

- 8) Teorie a praxe přirozené komunikace člověka s koňmi: americká, evropská a ruská tradice (M. Roberts, P. Parelli, Ch. Hempfling, V. Něvzorov) a přenesení teorie přirozené komunikace do pedagogického procesu. Učení koněm z pohledu permakulturní koncepce EV. Kůň jako součást ekosystémových vazeb.
- 9. Učení koněm v praxi: základy přirozené komunikace; sedm her Pata Parelliho (k čemu slouží, k čemu ne); tlak vyvolává protitlak? Praktická cvičení - co mě kůň učí, co mi ukazuje?
- 10. Aktivity s koněm v rámci EV pro MŠ a ZŠ.
- 11. Možnosti „učení koněm“ v oblasti inkluzivního vzdělávání: tělesně handicapovaní; autisti a cesty k nim skrze zvířata (koně) - Temple Grandinová jako inspirační zdroj.
- 12. Koně v mimoškolních a volnočasových aktivitách: tvorba modelové metodiky jak vytvořit EV program s využitím koní v rámci tábora nebo do kroužku.

Literatura

Burešová, K. (2007). *Učíme se v zahradě*. Kněžice.

Křivánková, D. (2012). *Školní zahrada jako učebna*. Brno: Lipka.

Holmgren, D. (2006). *Permakultura: principy a cesty nad rámec trvalé udržitelnosti*.

Svojanov: PermaLot.

Máchal, A., Nováčková, H., Sobotová, L. a kol. (2012). *Úvod do environmentální výchovy a globálního rozvojového vzdělávání*. Brno: Lipka.

Mollison, B. (2012). *Úvod do Permakultury*. Brdárka (Slovensko): Alter Nativa.

Fukuoka, M. (1998). *Revoluce jedné slamky*. AlterNativa.

Svoboda, J. (2009). *Kompletní návod k vytvoření ekozahrady a rodového statku*. Praha: Smart Press.

Výukové metody

Předpokládané metody: První část - seminář, doplněn aktivizujícími prvky a navazujícím samostatným studium odborné literatury. Druhá část - výuka v terénu.

Metody hodnocení

V den zkoušky student nejdříve absolvuje písemný test. Po jeho úspěšném vykonání ve stejný den student pokračuje ústní zkouškou. Je-li test hodnocen F, student je povinen se hlásit na opravný termín.

Požadavky na studenta: Na každou hodinu přečíst zadanou literaturu v rozsahu 3-10 stran (celkově cca 80 stran), nebo shlédnout dokument mající souvislost s daným tématem. Absolvovat písemný test teoretických znalostí získaných z četby, seminářů a praxe. Odevzdat esej reflektující vlastní zkušenost z praktické části kurzu s ohledem na využitelnost v pedagogické praxi. Eсей by neměla být pouze popisem subjektivních dojmů, ale při zpracování své zkušenosti by se měli studenti pokusit využít pedagogických konceptů a pojmů, které znají z dalších oblastí svého studia. Kurz nevyžaduje předchozí zkušenosti práce s koňmi.

Informace učitele

Další komentáře

Předmět je vyučován každoročně.

Výuka probíhá blokově.

Nachází se v prerekvizitách jiných předmětů